

Az 1993. évi frankfurti könyvkiállítás és vásár után...

A földkerekség könyvkultúrájának reprezentatív megjelenítésére törekvő frankfurti kavalkád ezúttal is döbbenetet váltott ki az érdeklődők tíz- és százezreiből: könyvkereskedőkből, írókból, művészekből, könyvtárosokból, kultúrpolitikusokból egyaránt. Az újabb, a II. világháborút követő vásárok sorában a mostani (1993. október 6–11.) a 45. sorszámot viselte. Az első összefüggő kiállítást 1949-ben tartották a Pál templomban, ahol még csak 200-an jöttek össze, kizárólagosan német könyvforgalmazók. A 45. kiállításon – becslések szerint – közel 100 országból mintegy 8000 kiadó hozta el újdonságait, több mint 300 ezer könyvet, melyből az első kiadású könyvek (címek) száma meghaladta a 100 ezret. – A vásár egyik „Bulletin”-je visszautal arra, hogy adatok bizonyossága szerint 1240-ben már volt itt könyvvásár (a kéziratoság korában); 1608-ból származó feljegyzés pedig önálló könyvtárról tesz említést. Volt hát idő Frankfurtban megtanulni a könyvkiadást művészetét – modern kifejezéssel élve: menedzsmentjét. A 17 hatalmas pavilon látnivalóinak elemzésére egy rövid írás keretében nem lehet vállalkozni, helyette néhány jellegzetesség felsorolásával próbálok ízelítőt adni az érdeklődők számára.

Először talán a műfajok megoszlásáról kell szót ejteni, amelyet több szempont szerint szükséges felidézni. Egyfelől él, kell még a könyv. Még mindig nem igazolódott McLuhan könyvpusztító, könyvpusztító víziója (Gutenberg Galaxy, 1962). Ugyanakkor az 1.2. sz. csarnok elnevezéséből, „Elektronic Publishing” kitűnik, hogy az elektronizált ismerethordozók térhódítása rohamosan tör előre. A lassan már hagyományosnak mondható CD-ROM-ok mellett lenyűgöző változatosságot és szépséget mutattak föl a színes multimédiák. Világhírű képtárak remekműveit (Mona Lisát is) és teljes koncerteket (pl. Pavarottival) kínált a Philips. Rengeteg elektronikus újdonságot mutattak be a németek és az angolok. Más szempont szerint feltűnően sok tájékoztatói segédlet, azaz kézikönyv volt a tetszetős polcokon; itt szinte verseny volt a könyvformátum és a CD-ROM között. Sok volt a tankönyv és az ifjúsági irodalom. Az ismert, mai vezető tudományok mellett különösen feltűnő volt a környezetvédelem és a természetgyógyászat sokszínű megjelenése.

A magyar könyvkiadás reprezentánsai

A több mint 500 éves magyar könyvkiadás (Hess András: *Chronica Hungarorum*, Buda, 1473.) régebben és újabban alapított kiállítói színesen, változatosan, kellő színvonalon képviselték hazánk könyvkultúráját. Megelégedéssel szemlélhettük, hogy számos régi patinás kiadó rangja nem halványodott. Mindig zsúfolt volt az Akadémiai Kiadó standja. Szembetűnően kínálta pl. a Magyar Nagylexikon I. köte-

tének közelgő megjelenését (azóta már a könyvesboltokban van). Vonzották a látogatók tömegeit a Kossuth Kiadó jeles művei, pl. Etnikumok enciklopédiája; Filozófiai kislexikon; A világ országai; A világ fővárosai stb. Eleganciát sugárzott az 1984-ben alakult Századvég Kiadó. Felsorakoztatta – többek közt – Pilinszky János, Lengyel László, Csukás István műveit és bátran kítűnt Illyés Gyula: Puszták népe új kiadásával (az 1. kiad. 1935-ben). Ott volt a kiállításon a Dabasi Nyomda, a Iuventus Kft., a Fabula Könyvkiadó Kft., a Helikon, a Móra Ferenc Kiadó stb. Összesen több mint két tucat magyar kiadót számoltam.

Idehaza mostanában sok a panasz a magyar könyvkiadásra. A korábbi húsz-egynéhány kiadóval szemben a jelenben 400-nál több bejegyzett vállalkozás és megszámlálhatatlan egyéni (szerzői) kiadás is szaporítja a zsúfolt, zajos piacot. Frankfurti tapasztalataink alapján mégis megállapíthatjuk, hogy a magyar könyvkiadás tisztos nívón illeszkedik a világ könyvkiadásának áramlataiba.

A fejlődő országok egy részének igen gyors előretörése talán már nem is számít meglepetésnek. Azért mégis csodálatot keltett, hogy pl. Tajvant 50, Indiát 31 kiállító képviselte. Afrika 30 önálló kiállítással jelent meg. Számos olyan ország kiadványait vehettük kézbe, ahonnan mi alig, vagy egyáltalán nem vásárolunk könyvet, pl. Indonézia, Kína, Hongkong, Dél-Korea, Singapur, Zambia, Ghana, Botswana, Zimbabwe, Marokkó, Libanon, Paraguay, Kuba stb. Arra is ráláttunk, hogy a fejlődő országok közül azokat, akik önállóan még nem tudtak megjelenni, nagy tapasztalattal rendelkező ügynökségek képviselték.

Impozánsan rukkolt ki az orosz könyvkiadás. Amellett, hogy az ország nagyságrendjéhez méltóan jelent meg, feltűnt két jelenség: igen sok női szerzőt vontattak fel; a férfiak között pedig eddig ismeretlen neveket találtunk, akik korábban nem jutottak kiadókhöz, másik részük pedig fiatal, kezdő író. Az állítást igazolandó, női szerzők: Tatjana Tolsztaja, Ludmilla Petrusevszkaja (világhírűek), Nina Sadur, Szvetlana Vasziljeva, Marina Palej, Galina Scserbakova, Nina Iskrenko, Ludmilla Ulizkaja; férfiak: Vladimir Sorokin, Andrej Platonov, Leonyid Latynin, Viktor Pelevin, Alekszej Slapovszki, Alekszander Teresov, Valerij Ronshin, Oleg

Jermakov stb. A szerzők közül kitűnt egy családragénnyel Petruszevszkaja: Vremja nocs (német fordításban: Meine Zeit ist die Nacht), melyet 1992-ben először a Novij Mir hasábjain tett közzé, azóta számos országban lefordították és kiadták.

Az orosz könyves pavilonok magas értékét, a múlthoz mérve talán egy kicsit beárnyékolta az a realitás, hogy immár önállóan jelentek meg litván, észt és ukrán kiadók is.

Illik és szükséges külön szólni vendéglátónkról, a *Springer Kiadóról*. Először is büszkeséggel tölthet el bennünket, hogy az újabb kiadványaikban az impresszum- adatok sorában a Kiadó a következőképpen van megjelenítve: „Springer Verlag Berlin, Heidelberg, New York, London, Paris, Tokyo, Hongkong, Barcelona, Budapest”. A kiadót 1842-ben létesítették (Julius Springernek még ma is él egyik dédunokája, dr. Konrad F. Springer, a vállalat egyik tulajdonosa, másik kettő mellett), amely kiadó 150 éves jubileumi évfordulójáig, 1992-ig több mint 17 ezer tudományos könyvet adott ki. A mostani kiállítás évében 1500 új könyvvel, több mint 300 saját folyóirattal és 154 CD-ROM-mal tovább gazdagítja érdemes múltját. A kifejezetten tudományos rangon megjelenő művek: kézikönyvek, monográfiák és sok-sok tankönyv. A főbb tudományterületek: orvostudomány, gyógyszerészet, biológia, matematika, fizika, kémia, mérnöki tudományok, csillagászat, számítástechnika, földtudományok, közgazdaságtudomány, jogtudomány és pszichológia.

A hazai tudományos könyvtárak közül számosan régi vevői a Springernek, hiszen tőle szereztük be a Gmelin (1911-től) és a Beilstein (1918-tól) vegyészeti kézikönyveket. Újabban, 1991 májusa óta a céggel tovább erősödött a kommunikáció, amikor is a fővárosban (Wesselényi u. 28.) iroda-, ill. üzletházat állítottak a hazai könyvtárak és egyéni vásárlók szolgálatára. Az *Árky István* professzor vezette igen lelkes üzleti csoport nemcsak eladni akar, hanem magyar szerzők felkutatásán is fáradozik. Sajnálkoznak azon, hogy csekély a magyar érdeklődés a rendkívül gazdag tankönyv-kollekció iránt, holott tudnának jó könyveket ajánlani fordításra, különösen a felsőoktatás számára.

A kiadónak ezúton is köszönetét nyilvánítja az a kis könyvtáros csoport, amelyet meghívtak Frankfurtba: Erdeiné Törőcsik Katalin Debrecen, Kenézy Könyvtár; Gomba Szabolcsné Debrecen, KLTEK; Lehoczki Katalin, Bp., BMEK; Omakel Béláné Bp., KFKI; Virágos Márta Debrecen, DOTEK; Zallár Andor Szeged, SOTEK és e sorok írója

Zsidai József

Vezet-e út Európába?

Többnyelvű írásbeliség – út Európába címmel rendezett konferenciát október elején a Magyar Olvasástársaság és a Budapesti Tanítóképző Főiskola. A tanácskozás, melyen külföldi vendégek és előadók, s az amerikai People to People program küldöttsége is részt vett, a Kiss János altábornagy utcában zajlott le.

Nagyszentpéteri Géza, a tanítóképző főigazgatója üdvözölte a közel kétszáz vendéget, mondván, hogy a többnyelvű oktatás célja nemes és kívánatos: hogy a népek

békében, megértésben éljenek egymás mellett. Szavai után *Nagy Attila*, a társrendező szervezet elnöke a kisebbségi létről elmélkedett. Mit jelent kisebbséghez tartozni? Hátrányos, néha szándékosan megnehezített helyzetet, visszaszorítottságot. De számos példa igazolja – például az erdélyi irodalom –, hogy „Teher alatt nő a pálma”. Gondoljunk *Áprily Lajos* hasonlatára a gyöngyöt termő, kikínlódó kagylóról...

Az egész tanácskozás mottója lehetne az, amit István királytól idézett: „Az egynyelvű nép gyöngéje.” Vissza kell hódítani történelmünket – szögezte le, s azokat a példákat emelte ki múltunkból, amelyek bizonyítják, hogy a magyarság békében akart mindig élni szomszédaival, s lehetőségei szerint segítette őket. Erre néhány példa: 1491-ben, a Mátyás király halála utáni évben az első cirillbetűs könyvet egy Thurzó pénzén nyomtatták Krakkóban. Közismert a tordai országgyűlés határozata a vallási türelemről, az azonban már kevésbé köztudott, hogy János Zsigmond erdélyi fejedelem 1567-ben intézkedett arról, hogy a papok román nyelven prédikáljanak híveiknek az addigi ószláv helyett, s hogy *Pázmány Péter* bíboros a német és a szlovák nyelvű oktatás kérdéseivel is foglalkozott.

A vendéglátók nevében *Adamikné Jászó Anna*, a rendezvény „háziasszonya” üdvözölte a külföldi vendégeket és az említett delegáció tagjait. Az utóbbiak nevében *Deborah R. Dillon-O'Brien* delegációvezető ismertette a három fős küldöttség célját. Elmondta, hogy az 1956-ban létrehozott Eisenhower-Alapítvány támogatásával jöttek, s programjuk, mint azt elnevezése (People to People = Nép a néphez) is kifejezi, az, hogy „az állampolgárok, mint nagykövetek” segítsék a népek közeledését egymáshoz, főleg a nyelv- és olvasásitanítás segítségével, jószolgálati küldöttségekkel stb.

A plenáris ülés előadásainak sorát *Kiss Gy. Csaba*, a Közép-Európa (volt Magyar-ságkutató) Intézet igazgatója nyitotta meg. Előbb a kisebbség terminus definícióját adta. Korábban elsősorban vallási és etnikai, századunkban a nemzeti kisebbségről esik egyre több szó. Intézete „névadóját” a német és a szláv nyelvterület közötti térségként határozta meg.

Ebben az övezetben állam és nemzet nem esik egybe. A nemzet nyelvi és kulturális egység (ezért beszélhetünk szerb nemzetéről is). Ezután az előadó a nemzeti kisebbségek statisztikai, földrajzi, identitásbeli tipológiáját ismertette, majd legfőbb sajátosságait említette: hogy erős a nemzetudata, politikai közösséggé szerveződési igénye (az RMDSZ, a Bulgáriai Törökök Pártja stb. is ezt jelzi); valamint – sajnálatosan – két nacionalizmus kereszttüzébe kerülhet. Az előadás megalapozta a két nap eszmeeseréjét, azt érzékeltette, hogy *mi van*, a továbbiak ezt figyelembe véve arról szóltak, hogy *mit kell tennünk*... (Ide kívánczok egy Radnóti-idézet: „Éld e rossz világot, és mindig tudd, hogy mit kell tenned érte, hogy más legyen”).

A tanácskozás ezután három angol nyelvű előadással folytatódott. *Valerie A. Anderson* (USA) a tanárok és a nemzetiségi diákok olvasási stratégiájának alakításában létrejött együttműködésről beszélt. *Koos Hawinkels* (Hollandia) Az irodalom mindig interkulturális címmel tartott gondolatébresztő tájékoztatót, majd *Lilia Ratcheva-Stratieva* (Bulgária) olvasta fel írását A tolerancia tanítása a gyermekkönyvek segítségével címmel. Arra adott ötleteket, hogy hogyan lehet a Micimackót, A legyek urát és több, magyarul is megjelent ifjúsági és gyermekkönyvet hasznosítani a címben megfogalmazott cél érdekében.

A plenáris előadások sorát *Szabó László Tamás* oktatáskutató zárta, aki a nemzeti

kisebbségek számára az európai iskolarendszerek nyújtotta (igen változatos, sokszínű) lehetőségeket ismertette. Példa lehetne számunkra is Finnország, ahol a 300 ezer főnyi svéd lakos teljes kétnyelvűséget élvez tanulmányai során (az egyetemi felvételeknél még pozitív diszkriminációt is, hiszen felvételi kontingenst határoztak meg számukra). A szóhasználatukon is meglátszik a teljes egyenjogúság: *egyik és másik* nyelvről beszélnek... Már korántsem ilyen kedvező a Svédországban élő finnek helyzete. Ők anyanyelvüket fakultációként, egy tárgyként választhatják. A teljes kétnyelvű oktatás lehetősége hiányzik számukra, s még a stockholmi finn magángimnázium is nehézségekkel küzd.

Délután két magyar és egy angol nyelvű szekcióüléssel folytatódott a konferencia. E sorok írója előbb *Borbáth Erzsébet* – férje által felolvasott – előadását hallgatta. A csíkszeredai József Attila általános iskola igazgatója, magyar szakos tanár arról írt, hogy 1990 óta – hogy az otthoni, egyre szűkülő lehetőségeiket pótolja – csángó gyerekeket tanít magyar nyelvre. (1955–60 között megszüntették ott a magyar nyelven tanító iskolákat. Azóta a helyzet változatlan. S a papok is csak románul miséznek...)

Lovász Gabriella Adamik Tamásnéval közös Ablaknyitogató II. című tankönyvét ismertette, mellyel azt sugallja, hogy hazaszeretetünk csak akkor lehet mély, őszinte és megalapozott, ha láttuk, ismerjük a nagyvilágot is...

Fátyol Mihály, egy cigány ifjúsági szervezet elnöke kisebbsége hátrányos kulturális helyzetét ismertette. A nép 35-40%-a beszél – és csak beszél – anyanyelvét, amely idegen nyelvnek minősül az országban, s a cigányokon kívül senki nem beszél! Se itthon, se máshol a világban nincs lehetőségük, hogy anyanyelven tanulhassanak. A nyelv csak családon belül hagyományozódik – s az sem mindegy, hogy mi-

ilyen kulturális színvonalon, milyen szókinccsel –; az írásbeliség megteremtésére, tankönyvírásra csak kísérletek vannak (ez utóbbival *Choli Daróczi József* foglalkozik). A cigány értelmiség és pedagógus gárda nagyobb számú képzése lenne fontos és sürgető feladat. Az előadó 32 végzett pedagógusról tud, s közülük csak 5 tanít! Átmeneti megoldásnak kínálkoznék szerinte az, ha a pedagógusok mellett cigány asszisztens törekedhetne a szó- és kulturális kincs átadására, gyarapítására.

Gereben Ferenc folytatódó olvasáskutatásairól beszélt. *Lőrincz Judittal*, Nagy Attilával és *Vidra Szabó Ferenc*ccel közös, a Magyar olvasáskultúra határon innen és túl című kötetben megfogalmazott tanulságokhoz most újabb helyszíneken, Kárpátalján és Burgenlandban, szörvényban lakó, magukat magyarnak vallók körében szerzett tapasztalatok társulnak. A felmérték fele anyanyelvén végezhetette tanulmányait, 10%-uk csak idegen nyelven. Az átlagot árnyalja, ha tudjuk, hogy a csak nyolc osztályt végzettek 90%-a tanult magyarul, a felsőfokú végzettségűeknek pedig csak 14%-a. Tehát szakképzetlen munkaerő mindenki lehet anyanyelvén, értelmiségivé, szakképzetté csak kis töredék!

A konferencia második napja is plenáris üléssel kezdődött. Előbb *Petőfi S. János*, Olaszországban tanító egyetemi tanár, majd mondanivalójához kapcsolódva *Benkes Zsuzsa* magyartanár, a Művelődési és Közoktatási Minisztérium főtanácsosa tartott előadást.

A professzor a szövegolvasásról és -értelmezésről szólt, elsősorban saját, illetve *Roger Van de Velde* belga és *Johan Galtung* norvég tudós kutatásai alapján. Szerinte az a jó (irodalmi) szöveg, amely hiányos, s ezzel követeli meg olvasója aktív közreműködését. Vannak közvetlen jelentést hordozó, illetve szimbolikus szövegek, ezek azonban nem különülnek el egymástól. A „Minden ajtó be van zárva” mást jelent délután 5-kor egy irodában és mást költői szövegbe ágyazottan. Szólt az előadó a Galtung meghatározta szövegtípusokról: a tényekből kiinduló, ahhoz ragaszkodó *saxon*, az általánosításhoz vezető *teuton*, az elegánsan fogalmazott *frankofon* és a *nippon* típusról, melyek elsősorban a humán tudományok szövegeire vonatkozathatók. (Ezek közül az előadó az első kettő kombinációját helyesli, szerintünk azonban a megfogalmazás eleganciája is fontos követelmény. Az esszé népszerűsége is ebből ered.)

Benkes Zsuzsa tanári gyakorlatából idézte fel a Cloze-típusú kreatív-produktív nyelvtanítást, mely az Egyesült Államokban született az idegen- és anyanyelvi szövegek megértésének mérésére. A módszer lényege, hogy az irodalmi és egyéb szövegekből kihagynak szavakat, szókapcsolatokat, s a tanulóknak kell pótolni azt (azokat). A pótlások egymáshoz, s az eredeti szövegrészhez viszonyításából jóízű beszélgetések kerekedtek, s ezt a gyerekek nagyon élvezték. (Mellékesen e módszer növeli szókincsüket, a szinonimák megismerésével. S ha vers volt a kiindulás, rím-, ritmusérzéküket is növeli, s verset elemezni is megtanulnak, játszva. S ez nem kevés!)

A két plenáris előadás után ismét szekciókra oszlottunk. Előbb a *Gósy Mária* elnöklétével tanácskozó II. szekció két előadását hallgattam meg. *Katona Nóra* az angol nyelvtanulás és -tanítás Tolnai-féle heurisztikus (rávezető, kitaláló) módszerét ismertette. Ennek lényege a „csináld, mutasd, mondd!”-késztetés, eszköze pedig a mindenki tanulását segítő, de elsősorban a hátrányos helyzetűek számára hasznos képi információ, az ún. programfalak alkalmazása.

A másik előadást *Vassné Kovács Emőke* a hadarásról tartotta. Előbb ő is de-

finícióval szolgált hallgatóinak. A hadarás nem az igen gyors beszéd – az csak egyik eleme, ismertetője – további jellemzői: a szótagkihagyás, a monotonia (a hang magassága, ereje és a hangsúly sem változik). A hadarásnak sok közös tünete van a dyslexiával – s az írásban és az olvasásban is jelentkeznek. Rokonvonást mutat a pöszeséggel is, csak míg ott állandó egyes hangok hibás kiejtése, itt csak időleges, esetenkénti. A hangfelvétellel és írásvetítéssel is illusztrált előadás legfeltűnőbb megállapítása, hogy a hadarás az ösztönzési zavarból eredő állandó rohanás, de nem jelent gyorsabb haladást, mert a görcsös szünetek időtartama a normálisnak a kétszere-se! S emiatt kapkod és ideges a hadaró, hogy megpróbálja behozni a lemaradást...

Az I. szekcióban *Kiss Barbara* elnökletével folytatódott az eszmecsere. Előbb kollégánk, *Urosevics Daniló* a hazai szerb nemzetiségi tanulók olvasási szokásairól, a nemzetiségi könyvek, könyvtárak hozzáférhetőségéről szolt. Majd az oktatás egyre szűkülő lehetőségeiről (sokhelyütt lehetetlenségéről) beszélt a Ratio educationistól napjainkig. Utána *Szivek Éva*, a dombóvári Illyés Gyula Gimnázium és Egészségügyi Szakközépiskola könyvtárostánára a helyi könyvtári munka eredményeiről számolt be, rendezvényeiről, s a munkájukat hátráltató nehézségekről. (Beszédes tény, hogy a 22 ezer kötetes könyvtár állományának „frissen tartására”, folyamatos építésére évente mindössze 20 ezer forint jut!) Utána *Fóris-Ferenczi Rita* a magyar anyanyelvi oktatás egyre romló romániai lehetőségeiről, s a kisebbségi lét erkölcspróbáló vonásairól szolt – amelyet nem mindenki képes megállni... Nagy Attila bevezető gondolataira válaszolva állította, hogy nemcsak palma nő a teher alatt...

Ezután még két előadás hangzott el a szekcióban. *Báthori Anna Zsuzsanna* negyedik olvasókönyvét ismertette, utána *Halász Péter* kassai kollégánk az általa szerkesztett kétnyelvű hetilap (Udolie Bodvy = Bódvavölgye) eddigi két évfolyamáról szolt.

*

A címben feltett kérdésre – a konferencia tanulságaival gazdagodva – próbálok meg válaszolni. Egyetlen, királyi út nem vezet Európába sem. Csak utak vannak...

Számunkra az lehetne például a cigányok anyanyelvű (majd anyanyelvű) oktatásának megteremtése – közreműködésükkel. Ebben világelsők lehetnénk... További előrehaladást jelenthetne az áhított cél felé a hazai szerbek, s a többi nemzetiség anyanyelvű tanulásának biztosítása. Ha erre sincs pénz, meg lehetne oldani a problémát a „cseregyerekek” intézményének felélesztésével, kevés szervezőmunkával, jobb kapcsolatokkal. És így tovább!

Ha több úton indulunk el, eljuthatunk az Európán túli nagyvilágba is...

Arnóth Károly

Az I. pozsonyi nemzetközi könyvkiállítás: a BIBLIOTEKA

1993. november 12-e és 16-a között rendezték meg az első pozsonyi nemzetközi könyvkiállítást, a BIBLIOTEKA-t. Itthon sajnos semmiféle hírverése, propagandája nem volt az eseménynek. Jómagam is csak úgy értesültem róla, hogy jelenleg az ELTE Bölcsészkarán posztgraduális képzés keretében informatikát tanulok, és ebből kifolyólag gyakran felkeresem az OSZK KMK Szakkönyvtárát. Itt véletlenül a kezembe került egy izléses és részletes prospektus, mely felhívta a figyelmemet erre a rendezvényre. Miután alaposan áttanulmányoztam a három nyelvű (szlovák, angol és német) ismertetőt, úgy döntöttem, hogy felkeresem a kiállítást.

Az utazás kezdete nem várt izgalmakat hozott, mivel tervem szerint november 15-én utaztam volna. A vasutas sztrájk és a váratlan hatalmas havazás miatt egy nappal elhalasztottam a látogatást és csak 16-án utaztam el. Másnap három órás kényelmes és kellemes vonatút után értem az immár önálló Szlovákia fővárosába, Pozsonyba. Az esemény a Dom Umenia (Művészetek Háza)-ban került megrendezésre. Ez Pozsony főterén van, nem messze a PRIOR áruháztól. A főrendező az

INCHEBA vásárszervező részvénytársaság volt. Nagyon jelentősek az évente megrendezett vegyipari kiállításai. Társrendezőként közreműködött a Katar Marketing GmbH Düsseldorf, a Messe Frankfurt leányvállalata és a D és D Studio Bratislava. A könyvszakmai rendezvény a Dom Umenia két emeletét foglalta el, a földszinten nem volt kiállítás. A belépőjegy húsz, a katalógus harmincnyolc szlovák koronába került. Sajnos csak az utolsó kiállítási napra érkeztem és nagyon látszott már, hogy záróra van. Egyes cégek csomagoltak, mások már bezárták standjaikat.

Az esemény három szekcióra tagozódott: 1. Könyvek, 2. Időszaki kiadványok, 3. Könyvtári berendezések. Az első szekción belül: eredeti művek, mesekönyvek, ifjúsági irodalom, regények, szépirodalom, népszerű irodalom, műszaki könyvek, sokszorosított műszaki szövegek, illusztrált kiadványok, fotóalbumok, tudományos fantasztikus irodalom, idegenforgalmi kiadványok, nyelvkönyvek magazinok, társadalomtudományi és politikai folyóiratok, általános magazinok, gyermek és ifjúsági magazinok, női magazinok, népszerű magazinok, tudományos folyóiratok, hirdetési és reklámújságok. A harmadik

szekción belül könyvtári számítástechnika, könyvtári szoftver, könyvtári felszerelés, könyvtári bútor. Ami nem tartozott egyetlen szekcióhoz sem, azok a térképek voltak. Bőséges volt a kínálat belőlük. Hetvenhat almédia standon helyezték el a kiállítókat közel ezer négyzetméteren. Az üzletkötést külön tárgyaló boxok biztosították. Természetesen egy pavilon több kiadónak is helyet adott. Túlnyomórészt szlovák és cseh kiadók, illetve egyesületek uralták a teret, és ennek megfelelően a nyelvi színteret is. A teljesség igénye nélkül néhány szlovák, cseh és külföldi kiadó betűrendben felsorolva: Albatros, Alfa, Artia, British Council, Egmont, Encyclopædia Britannica, Freytag-Berndt, Manzsche Verlags- und Universitätsbuchhandlung, Matica Slovenska, Obzor, Olympia, Smena, Tatan. A volt szocialista országok közül egyedül Magyarország állított ki. Az Akadémiai Kiadó önálló pavilonban mutatta be a könyv- és folyóirattermést.

A Magyar Könyvkiadók és Könyvterjesztők Egyesülete hat kiadót képviselt, úgy mint: Cartographia, Hungaprint, Kossuth, Magvető, Officina Nova, Püski. Érdekes színfolt volt a The Federation of Islamic Organisations in Europe kiállítás. Az alábbi országokat képviselte: Katar, Szaúd Arábia, Jordánia, Egyesült Arab Emírátság. A hivatalos katalógusban nem szerepeltek. Arab és két nyelvű arab-angol kiadványokkal jelentkeztek. Bőséges prospektus- és szóróanyagokkal látták el az érdeklődőket. A nyelvi megoszlás az alábbi volt: túlnyomórészt szlovák és cseh, kevesebb német és még kevesebb angol. Az orosz, az olasz és a spanyol teljesen hiányzott. A könyvtári számítástechnikából említésre méltó a kassai ACOM cég LIBRIS nevű modul integrált könyvtári információs rendszere és a BIBLIS bibliográfiai információs

rendszer, mint a LIBRIS módosított változata. Több városban működnek már e rendszerek; így: Kassa, Bártfa, Poprád, Eperjes, Rozsnyó, Turócszentmárton, Igló, Nyitra stb. könyvtáraiban.

A könyv- és a könyvtáros szakma jövőjét illetően több előadás is elhangzott, melyből négyet szeretnék kiemelni, és ebből háromnak magyar vonatkozása is volt. A magyar, a cseh és a szlovák kiadók összejöttek, hogy az alábbi cím alatt egy fontos témát vitásan meg: „Az irodalom kiadása és terjesztése a piacgazdaság körülményei között”. Gerhard Silvestri bécsi tanácsos „Könyvtárak 2000-ben” címmel tartott előadást. Az Akadémiai Kiadó igazgatója, Zöld Ferenc a „Lexikon és az enciklopédia kiadás”-ról értekezett. Takács Nagy Klárának, az Akadémiai Kiadó irodalmi igazgatójának „Nemzetközi kooperációs tevékenység a könyv és folyóirat kiadásánál és terjesztésénél” c. előadása hangzott el.

*

Ez a kiállítás a kisebbek közé tartozott, mint első ilyen rendezvény az önálló Szlovákiában. Néhány év múlva ez az esemény is beléphet a nagy könyvszeregszemlék sorába. 1994-ben november 11. és 15. között lesz a második BIBLIOTEKA. Az előzetes jelentkezéshez szükséges a cég neve, cím, a képviselő személy neve, telefonszáma, telefaxszáma és a kiállító helyiségre igényelt m² szám. Az elszámolás svájci frankban történik. Az adatokat levélben az alábbi címre kell küldeni: INCHEBA a.s. Viedenská cesta 7 852 51 Bratislava – SR Telefon: 07/802 026 Telefax: 07/802 335. Remélhetőleg jövőre minél több magyar kiadó részvételével üdvözölhetjük a következő BIBLIOTEKA-t.

Hadrovics Gábor